

"A M P T E P E"

Historische Vereniging gemeente Epe

=====

Voorzitter: G.S.van Lohuizen
 Beekstraat 20, Epe
Secretariaat: A.J.Veninga
 Burg.v.Walsumlaan 5, Epe
Penningmeester: C.Stork
 Dellenparkweg 8, Epe
 Giro: 1194015, t.n.v.
 Penn. Ampt Epe

=====

Lidmaatschap: f 5,-- per jaar

MEDEDELINGENBLAD "A M P T E P E"
januari 1972 nr. 25

Abonnementsprijs :
voor leden der Vereniging gratis,
voor niet-leden f 0,75 p.nr.

=====

Kopij voor ons blad dient, zo mogelijk, te
voldoen aan het navolgende:

- a. getypt met regelafstand 1;
- b. tekstbreedte maximaal 11 cm;
- c. het papier aan één kant gebruikt
 (dus achterzijde blanco);
- d. gebruikte bronnen vermelden;
- e. inleveren 15 dagen vóór de
 verschijningsmaand (jan., april of okt.)

=====

Redactieadres:

Mej. P.E.Berkhout, Sparrenlaan 12, Epe,
telefoon 2056

UIT HET LEVEN VAN BURGEMEESTER WEERTS EN DE GESCHIEDENIS VAN DE BRINGREVE

Door mijn broer L.F.Scheurleer,oud notaris te Velp,is een verhaal geschreven over onze familie Weerts,behelzende de belevenissen gedurende de jaren 1750-1850,waarbij hij gebruik kon maken van de talrijke bewaard gebleven brieven en dagboeken door diverse leden van de familie geschreven.

Voor de vele Epenaren,die zich voor de historie hunner gemeente interesseren,is het mischien wel aardig,iets te vertellen over E.F.J.Weerts,die burgemeester van Epe werd,en woonde op de "Bringreve",daar waar thans "Rozenhof"is gebouwd. Het nu volgende is praktisch geheel overgenomen uit bovengenoemd verhaal.

Erdwin Frederik Johannes Weerts was het 7e kind van het echtpaar Weerts-de Jongh en werd geboren 18 december 1821. Zijn ouders woonden te Arnhem op huize Mariëenberg,buiten de Janspoort (even ten Noorden van het huidige station).

Uit zijn kinderjaren is niet zo veel bekend, doch in het journaal van zijn oudste zuster Lucie, lezen wij,dat Erdwin op 10 juli 1832 naar Elburg vertrok,alwaar hij op kostschool is geweest. Talrijk zijn de brieven die hij aan zijn jongste zusje schreef en in 1836 lezen wij dat hij naar een andere kostschool te Harderwijk ging. Hierna bezocht Erdwin het gymnasium te Tiel,en drie jaren later wordt hij op 14 sept.1840 aan de Universiteit te Utrecht ingeschreven,met de vermelding "Ex Gymnasio Tilano".

In het journaal van zuster Lucie lezen wij dan,dat hij 25 oct. 1841 zijn mathesis deed en op 20 dec.1843 bij besluit des Konings meerderjarig werd verklaard.

Uit zijn brieven en dagboek blijkt,dat hij de genoegens van het leven wel wist te waarderen: zo schrijft hij op 18 dec.1846 uit Utrecht aan

zijn jongste zusje:

"Met genoegen vernam ik dat ghijlieden druk aan de slagterij zijt,het is jammer dat het nu zoo koud is,want in de keuken met die steenen vloer zullen de pootjes weleen weinig koud worden, niet waar? Ik verlang om er eens iets van te proeven om eens te zien of ghijlieden weer zulke bazinnetjes in het worststoppen zijt als verleden jaar. -----Met verbazing las ik uit de brief van Papa dat gij de eerste keer niet naar het Casino zoudt gaan;wel,wel,komaan! dat had ik niet gedacht! Wanneer men jong is,dan houdt men over het algemeen tenminste wel van dansen en springen: het is te hopen,dat gij die kippekuurtjes nu maar voor goed en altijd hun congé geeft.-----"

Uit deze en dergelijke uitvoerige brieven kunnen veel bijzonderheden opgemerkt worden,die ons een inzicht geven in zijn bezigheden,liefhebberijen,karakter en in het algemeen in de toenmalige omstandigheden. Zo ook uit een brief van 10 sept. 1847. "-----De schilderijtjes van Annet moetende vernissen,heb ik meteen Uw beide zeetjes ook nog eens een streekje gegeven,zoodat ze fameus zijn opgehelderd. Ik ben druk aan het stekken:ik heb 2 mirthen,2 granaten,2 gele jas-mijnen,etc. gestekt,----- en zal tegen het voorjaar ook eens een menigte citroenpitten saayen.----- Nu lieve Thea,de melk wordt reeds door het bronkjuweel (blijkbaar zijn hospita) gebragt,ik moet dus eindigen-----"

Over zijn promotie worden wij door de jonge doctor in zijn Dagboek uitvoerig ingelicht.

"-----Ik heb eenigen tijd aan questiones gearbeitet daar ik reeds van het schrijven eener Dissertatie had afgezien,doch ook die Questiën zouden mij te veel tijd kosten,eenvoudige Theses zouden hunne plaats vervullen. Ik heb 28 Theses ingestudeerd,eigenlijk 8 meer dan noodig was,doch daar ik eerst eene Dissertatie,daarna Questiones zoude schrijven en op het laatst geen van beiden,

vond ik het een weinig koel, om niet meer dan het juist gevorderde aantal Theses te nemen.
 -----Met het drukken mijner stellingen was ik van den gewonen regel afgeweken en had ik namelijk een oud in onbruik geraakt Positiones laten drukken : -----op zwaar meridiaan papier, verguld op snêe, in ouderwetsch papier gehuld, en ziedaar mijn boeksken geheel à la renaissance ingericht, het zag er keurig netjes uit. ----Toen dit alles in gereedheid was, ging ik bij Prof. Vreede een uur vragen, met dit gevolg, dat ik Zaterdag den 11 Dec. 1847 cum laude tot Doctor in de beide Regten ben bevorderd."

"-----Enige mijner vrienden hadden het plan geopperd om eens zooveel mogelijk luister met dat rondrijden bij te zetten: ieder moest voor zijne eigene koets zorgen. Ik zorgde voor een koets met 6 zwarte paarden van de bok gereden, de koetsier was geheel in gala, witte pruik, 3 kant steekje, uitgesneden rok, etc., dito 2 bedienden achterop-----bijna een onafzienbare rij van koetsen, alles ging statig stappend; nog nooit was zoo iets in Utrecht vertoond, duizende menschen waren dan ook op straat, en aan menig venster waren allerliefste kopjes te zien, waardoor wij zoo vriendelijk mogelijk werden begroet, 't geen ons beter verwarmde dan de beste Stermansche haard, want wij troffen wel een heerlijken zonneshijn doch fameuse koude-----"

Na de promotie volgden de nodige afscheidsvisites en-----"na alles gepakt en gezakt te hebben, verliet ik mijn dierbare Utrecht den 25 December en kwam ten 3 ure behouden op Mariënberg aan waar ik allen in volmaakten welstand aan trof-----"

Nu de studie geëindigd was, waren er voor Erdwin W. twee zaken, die de aandacht begonnen te vragen. 1. het zoeken naar een levensgezellin en 2. het uitzien naar een werkkring.

Wat het eerste betreft, blijkt uit alles, dat

het vrouwelijk schoon hem lang niet onverschillig was. Toen hij in jan. 1848 wederom voor een week in Utrecht verbleef, schreef hij in zijn dagboek:

"-----Vrijdag had ik nog een geluk; ik had nam. reeds veel moeite gedaan om Marie N..... nog eens te zien gedurende mijn kortstondig sèjour, doch tot dusverre altijd te vergeefs. Nu liep ik Vrijdagochtend op de Nieuwe Gracht en nog al driftig, wilde juist de Hamburgerstraat in gaan, doch zie, daar kwam ook juist Marie met hare Mama aan, zoodat als ik niet spoedig eenige schreden terug was gegaan, wij stellig gecaramboleerd zouden hebben: zij begon te lagchen en groette zeer vriendelijk: 't is werkelijk het liefste meisje, wat ik tot dusverre ken: zij is zeer eenvoudig, en ziet er interessant uit, en heeft magnifieke zachte bruine oogen: wanneer ik wat meer fortuin had en als ik stellig wist, dat zij het dorpsleven aangenaam zou kunnen vinden, zou ik wel eens nader met haar kennis willen maken, alhoewel er wel nog eene schaduwzijde is, om n.l. in die stijve Utrechtsche haute volée zoo te moeten inkomen-----enfin ik zal wel eens zien wat Mejuffrouw Fortuna, die over het algemeen ijselijk nukig en journalière is, wel voor mij heeft beschikt."

Hoewel hij reeds tijdens zijn laatste studiejaar pogingen in het werk stelde, tot burgemeester te worden benoemd, volgt eerst het volgende jaar (1848) zijn benoeming tot burgemeester van Westervoort. In 1851 stuurt hij een rekest aan de koning, ----- "dat het Uwer Majesteit moge behagen goed te keuren, dat hij tevens de betrekking van Secretaris der Gemeente Westervoort moge waarnemen". Als motief wordt nog aangevoerd het geringe salaris van de Burgemeester, n.l. f. 150,- per jaar, hetwelk dan zou worden verhoogd met een bezoldiging als secretaris van f. 100,- per jaar, totale tractement dus f. 250,- ----- "zoodat hij inderdaad naar eene gunstige gelegenheid haakt om als Burgemeester eener grootere Gemeente in Gelderland te kunnen worden voorgedragen, waartoe hij zich alsdan met

eerbied in Uwer Majesteits gunstig aandenken hoopt aan te bevelen".

Uit zijn Westervoortse periode zijn diverse brieven bewaard gebleven. Hij woont er op kamers en klaagt over zijn 65jarige huishoudster en over de weinige contacten. "het is hier nu om te leren toveren" Steeds meer verlangt hij er-naar een meisje te leren kennen. "----Ik gaf wel wat, als ik er ook zoo gemakkelijk eene vond als Adam, 's ochtends na een lekkere lange slaap, in eens je 2e ik voor je te zien staan, daar je aardsch lief en leed, en toch immer vergenoegd, mede zoudt kunnen verdragen, dat zou een kolfje naar mijn hand zijn".

Dan heeft zijn oudste zuster Lucie blijkbaar iemand voor hem op het oog, maar--"----het uiterlijk bevalt me niet zeer, daarbij is ze ijsselijk mager en fijn van vel, en ik had gaarne een fik-sche jonge maagd."

Een lange brief, gedateerd 29 maart 1852 bebestigt zijn benoeming tot Burgemeester van Epe. "-----Ik moet bekennen, dat ik, toen het op stuk van zaken aankwam, innig melancoliek was, toen ik het lieve Westervoort moest verlaten.---en toen ik op eenen Zondagmiddag plaats in de diligence nam, kan ik U wel zeggen, dat mij het weenen nader stond dan het lagchen. Ik had bijtijds Epe's jeugd doen weten, dat ik niet wilde ingehaald zijn. Hoe dicht ik echter mijn nieuwe Gemeente naderde, des te harder begon die bliksemsche conducteur te blazen, zoodat geheele drommen van menschen naar de herberg liepen, om mij te zien. De gelagkamer was opgepropt met gapende menschen, die mij van het hoofd tot de voeten aanstaarden. aldaar was de eerste Wethouder om mij te recipieëren. Na eenige woorden gewisseld te hebben, ging ik maar zoo spoedig mogelijk naar mijne nieuwe woning, waar ik zeer prettig door de huisgenoten werd gereciperd en des avonds op een delicious biefstukje

werd vergast. Den volgenden morgen ten elf ure zoude ik geïnstalleerd worden. Doch onder het biefstuk eten hoorden wij in eens buiten een paar zevenklappers afsteken: wel wetende wat het be-duidde, ging ik naar buiten, zeide aan de menschen een paar woorden en gaf hun een drinkpenning, en des nachts tegen twee uur wakker wordende, hoorde ik levens aan mijn raam en even naar buiten ziende, bemerkte ik, dat men bezig was groen te maken en een vlag uit te steken.-----Zulk een foule als hierbij mijne Installatie vereenigd was, kan ik bijna niet melden. men was namelijk beducht, dat de zolder van de raadkamer in zoude storten.-----Ik had een kleine redevoering gefabriceerd, die door mij werd voorgedragen nadat Van der Feltz voor mij de Voorzitterstoel ontruimd had."

Hoewel hij twee kamers had gehuurd, moest hij de helft van zijn bezittingen op zolder plaatsen,-----"daar een mijner kamers geheel voor het Archief der Gemeente is ingerigt: gij kunt dus begrijpen hoe ik naar een betere woning verlang, die ik echter niet kan krijgen dan door ergens te bouwen, dewijl hier alles bezet is. Ik ben dan ook al druk bezig om na den eten altijd eene wandeling naar allerlei rigtingen te gaan doen, teneinde eens een mooi puntje uit te zoeken. De grond is hier ook al duur 6 á 700 de bunder. 't Zoeken is hier zoo moeilijk, dewijl men zich geen begrip kan maken van de allerbeelderigste pittoresque omstreken van Epe, overal even mooi en varieërend. In Epe is mijn Eldorado verwezenlijkt; nog eene vrouw en een huis en 't is klaar".

Op 26 mei 1852 gaat zijn droom in vervulling en verlooft hij zich met Jeanette A.C.L. Tack, jongste dochter van Benjamin Tack, wethouder van Doesburg, en F.E.M. Baronesse van Eck van Overbeek.

"-----Ik heb mij een tilbury en paard moeten aanschaffen omdat mijne gemeente zoodanig uitgestrekt is en om ermede naar Doesborgh te sukkelen; dan ga ik over Deventer en Zutphen, wanneer ik wil,

anders ben ik altijd gebonden om per diligence over Arnhem te gaan. Uit luxe doe ik het waarlijk niet!"

"Ik heb nu ook een mooie plek gronds gekocht, zoowat een minuut of 5 van het dorp, naar alle mogelijke zijden mooie vergezigten, zoowat $2\frac{1}{2}$ bunder groot, dus ook geen kleine lap, voor zoowat f.2000,- nog al duur, maar het is ook mooi. Vandaag ben ik begonnen om toebereidselen te maken voor 't bouwen daarop van het huis, men is reeds begonnen met de put; ik zet er een flink huis neer, doch vooreerst alleen de onderste verdieping, ruime hoge kamers, breede marmeren gang, etc., etc., en alles zoo sterk, dat er later eene geheele verdieping boven op kan, (als er namelijk braaf wat Dorotheetjes, Lucietjes, etc. komen, 't geen God geve). Nu kan Bles twee verdiepingen nog niet trekken, want nu reeds zal mij het huis f.8000,- kosten."

De bouw van "Brinkgreve", zoals het nieuwe huis heet, -genoemd naar het grootouderlijk huis onder Diepenheim bij Deventer-, gaat voorspoedig door en Erdwin heeft dan ook weinig tijd.

Op 3 febr. 1853 vond het huwelijk plaats en betrok het jonge paar het huis te Epe, dat nog niet geheel klaar was, maar toch na enkele maanden voltooid werd. Aanvankelijk werd alleen de begane grondverdieping gebouwd, waar later een verdieping opgezet kon worden hetgeen dan ook geschiedde, toen de voorspoedige gezinsaanwas doorzette.

De jonge huisvrouw, Jeannette, schreef op 20 mei 1853 aan haar schoonzuster: "In Uwe verbeelding kunt gij mij zien zitten in een allercharmanste lieve kamer, vóór het uitzicht hebbende op den grindweg, en op zijde op de nieuwe keurige aanleg, zooals ik het noem, van mijn besten man, met ontzaglijk veel smaak aangelegd." -De grote bomen waarvan er thans nog enige bij de Rozenhof staan, werden inderdaad door

grootvader geplant.-

De brief vervolgt: "Mijn beste man heeft ^{het} tegenwoordig ontzettend druk; 's morgens van 10-2 uur op het gemeentehuis, en dan met die verkiezingen van 9- $\frac{1}{2}$ 6, zoodat ik dan altijd alleen moet zitten, hetgeen ik maar allesbehalve prettig vind-----."

Ondanks zijn drukke werkkring als dorpsburgemeester vond Erdwin nog gelegenheid deel te nemen aan zijn geliefde bezigheid de jacht. Op 1 sept. 1854 noteert hij: "Heden was de jacht geopend: ik reed reeds vroegtijdig naar Gortel, ten einde in de struiken aldaar mijn geluk op de korhoenders te beproeven. 't Was smoorheet en vele jagers in het veld. Doch ik zag den geheelen deg hoegenaamd niets, dan in de verte een hert, zoodat ik platzak tehuis kwam, tot grote ergenis van mijn vrouw, die in haar idée reeds smulde."

Een merkwaardig voorval mogen wij niet onvermeld laten. We lezen "18 October 1854. Heden avond ten 7 ure rustig bij vrouwlief zittende te werken, kwam men ons berichten dat er brand was te Vaassen. Onmiddellijk liet ik het rijtuig van mijn oudsten wethouder inspannen en reed er zoo spoedig mogelijk heen. Onderweg kwam mij een bode tegemoet met het bericht dat de Koning er ook bij tegenwoordig was met een geheele Hofstoet, en vreeselijk vloekte en raasde, dat de Burgemeester er niet was, hoewel men Z.M. genoeg onder het oog had gebracht, dat het mijne schuld niet was, dewijl men het mij zoo laat had bericht en Epe een groot uur van Vaassen gelegen is. Hoe meer ik Vaassen naderde, des te meer ik wel bemerkte, dat het een erge brand moest zijn en werkelijk stonden er vier huizen in lichtelaaie vlam. Verscheidene brandspuiten waren met alle kracht werkzaam om te blusschen, waaronder ook 2 die de Koning van het Loo had laten aanrukken. Toen ik in de nabijheid van Sire was gekomen, maakte ik bij Z.M. eenige excuses en verontschuldigen, dat het mij zeer speet, dat ik eerst zóó laat was gewaarschuwd, waarop Sire mij

ten aanhooren van mijne geheele Gemeente zóó schandelijk bejegende al vloekende en razende, dat ik van plan was geweest terstond mijn ontslag als burgemeester in te dienen, doch de leden van de Raad en eenige goede vrienden raadden mij zulks bepaald af, mij onder het oog brengende, dat ik in deze geheele zaak volstrekt geen schuld had, terwijl een ieder het gedrag van Z.Maj. zéér afkeurde.

Volgens overlevering kwamen de boeren naar groepapa met de woorden: "Burgemeester zullen we 'm eens?"

"Ten een ure was men de brand meester en ten 2 ure reed ik weder naar huis, waar Vrouwtjelijef in eene ijsselijke agitatie was, dewijl het zóó laat geworden was. Menn kan zich begripen hoe zij ontstelde toen ik haar de geheele geschiedenis met Sire verhaalde".

Den volgende morgen reed burgemeester Weerts vroeg naar het Loo om een particuliere audientie bij de koning te vragen. En inderdaad lezen we: "20 October. Hedenmorgen kreeg ik per expresse een brief van den Heer Directeur des Kabnets des Konings-----."

Deze bewaard gebleven brief luidde aldus:

"Het Loo, 20 Oct. 1854

Weledelgeboren Heer!

Zijne Majesteit zal U morgen Zaterdag den 21 dezer tegen 9 uren des morgens ontvangen. Ik verzoek U alzoo tegen 8-3/4 ure bij mij te willen komen, en heb de eer met hoogachting te zijn

U WelEd. Geb. dv dienaar

w.g. de Kock"

Erdwin Weerts heeft bij de audientie succes geboekt in zoverre dat de koning hem zijn verontschuldigen aanbod. Van ontslag nemen is dus niets gekomen; hij is tot zijn dood toe burgemeester van Epe gebleven.

Ongetwijfeld stond hij bij de bevolking in hoog aanzien.

Bij zijn 10-jarig ambtsjubileum werd hem een kristallen bokaal op zilveren voet en met zilveren versieringen aangeboden. Op de ene zijde is het wapen van Epe gegraveerd, op de andere zijde staat:

"Hulde van den Raad der Gemeente Epe aan den Heer E.F.J. Weerts bij gelegenheid zijner herbenoeming tot Burgemeester van Epe.

Januari 1863"

Tijdens zijn bestuur werd reeds spoedig na zijn ambtsaanvaarding het (nu oude) gemeentehuis gebouwd, terwijl hij o.a. zeer heeft geijverd voor de aanleg van de spoorlijn Apeldoorn-Zwolle.

Van de latere jaren zijn weinig brieven of gegevens bewaard gebleven.

De "Brinkgreve" werd van een bovenverdieping en klokketorentje voorzien en vormde zó het fraaie buiten, dat de ouderen onder de lezers tot zelfs nog na de tweede wereldoorlog hebben gekend. +)

Na het overlijden van burgemeester Weerts werd het huis verkocht aan de schilder ten Kate en later nog door anderen bewoond, en werd de naam "Brinkgreve" gewijzigd in "Rozenhof". Eerst nog gebruikt als rusthuis en daarna als hôtel, werd het enkele jaren geleden geheel afgebroken, om plaats te maken voor het gigantise flatgebouw "Rozenhof". Slechts enkele oude bomen, en de grote "overtuin" met vijver herinneren ons nog aan het vroegere huis.

Burgemeester Weerts is slechts 67 jaar oud geworden: hij overleed te zijnen huize 14 mrt 1889. Hij werd met veel plechtigheid en onder buitengewone deelneming de 16 mrt. begraven op de "oude" begraafplaats. Door de gemeentenaren werd later op het graf een kelder gemetseld met gedenksteen daarop, en afgezet met grote zwerfkeien.

+) Volgens G.P. ter Braak, in het in 1971 verschenen "Epe in oude ansichten", (waarin 2 goede afbeeldingen van de "Brinkgreve") werd het huis in 1893 (blz. 73 - oude en latere vorm) vergroot.

Voorts werden twee portretten vervaardigd, waarvan een werd geschonken aan zijn weduwe en het andere opgehangen in de raadszaal van het oude Gemeentehuis. +)

Moge dit verhaal ertoe bijdragen dat de naam van burgemeester Weerts nog weer eens uit het vergeetboek wordt teruggehaald.

Met toestemming van mijn broer overgenomen.

P.H.Scheurleer

Heemstede

+) In het moderne gemeentehuis hangt het thans in de vergaderzaal van B.en W. waar het, evenals de portretten van zijn voorganger en opvolgers hoog nodig eens van een nieuw vernislaagje zou moeten worden voorzien.

Van het Weertspark zijn helaas de bij de toegangswegen geplaatste kolommen met de naam Weerts erop, geofferd aan het verkeer.

OUD "BOERDERIJTJE VLIJTWEG" naar oude staat terug.

Tegen de spoorlijn, Vlijtweg 31 staat nog een boerderijtje uit begin 1800, een gave kleine arbeiderswoning met een kleine deel. Het Gidsje voor een tocht langs de kerken, molens, boerderijen van historische betekenis in de Gemeente Epe van 1968, vermeldt dit op blz.8 en vertelt verder dat het vrijwel gave, witgepleisterde muren heeft, een rieten dak en goede gevelindevulling met deur en ramen. Oude bomen er voor met voortuin en bleek.

Volgens een juist verschenen artikel in het Noord Veluws Dagblad van 12 januari 1972, is de geschiedenis ongeveer na te gaan vanaf 1886. Gegevens over de bouw en grondaankoop daarvòòr zijn niet bekend.

Over de eerste bewoners van het huis is met geen enkele zekerheid te zeggen of het boeren

waren, of mensen, die slechts naast hun beroep er wat vee op na hielden. Voor de bierbottelaar Freek Das, gold het laatste.

Hij moest zijn "veestapel" wegens ruimtegebrek tot kippen beperken. Behalve door het kippenhok werd zijn 2600 m² grote terrein in beslag genomen door het bovengrondse deel van een bierkelder, een kolenloods (de man was ook nog brandstoffenhandelaar) en een groenten- en aardappeltuintje.

Omstreeks 1918 verhuisde Freek Das naar een andere "fabriek". Bartus Dijkgraaf betrok het huisje, waarin hij het agentschap van Van Gend en Loos vervulde.

Met de fiets of met paard en wagen bracht hij zijn vrachtjes rond. Vooral in de zomer had hij het erg druk met de bagage van vakantiegasten, die Epe kwamen bezoeken. In 1934 overleed Dijkgraaf, maar één van zijn zoons, Gijs, volgde hem in het kruiersbedrijf op. De weduwe bleef nog tot 1945 in het huisje wonen.

Nog viermaal trokken er andere bewoners in het huisje : van 1945-'48 woonde er Johan Gorse-link, van 1948-'63 Jan Tenkink. Slechts korte periodes bewoonden Johannes Braakman en Gerritje van Tongeren het boerderijtje, dat in 1968 voorgoed leeg kwam te staan.

De Stichting "Behoud" had veel belangstelling voor het huisje en kon na onderhandeling met de gemeente het pand in augustus 1969 kopen voor een symbolisch bedrag van één gulden. Sindsdien is er voortdurend naar een geschikte huurder gezocht. Deze moest namelijk aan diverse eisen voldoen : de gemeente had bij de verkoop enige voorwaarden gesteld. De Stichting verwachtte van de huurder een aanloopbedrag als vooruitbetaalde huur, om met de restauratie te kunnen beginnen en bovendien moest de nieuwe bewoner zich helemaal met de denkbeelden van de Stichting kunnen verenigen voor wat betreft de inrichting van huis en tuin.

Er waren verschillende belangstellenden,

waarmee voorbereidende besprekingen werden gevoerd. Maar door allerlei omstandigheden werden die steeds weer afgebroken en moest opnieuw een gegadigde worden gezocht.

Met het contract, dat tenslotte kon worden afgesloten, is de Stichting bijzonder gelukkig.

Mejuffrouw T. Knol, lerares aan de opleiding voor bezigheidstherapie in Huize Norel, had al jaren naar een dergelijke woning gezocht en kon vrijwel onmiddellijk met de voorwaarden accoord gaan. Mejuffrouw Knol wil niets aan de indeling veranderen, zoals andere huurders noodgedwongen vroegen i.v.m. de grootte van hun gezin.

Bovendien wil zij aan het pand een zinvolle bestemming geven, waarop men al evenmin had gerekend.

Op de deel, waar al eens een slaapkamertje gepland was, kan nu alles bij het oude blijven. Ook het "plé'tje" in de hoek. Mejuffrouw Knol, zelf bijzonder bedreven in allerlei handvaardigheidstechnieken, zal de deel als atelier inrichten. De ruimte zal echter ook af en toe worden gebruikt voor exposities van haar eigen werk of dat van anderen.

Voor de jeugd zal zij regelmatig poppenspelen opvoeren, zoals zij dat ook heeft gedaan tijdens een expositie in de tentoonstellingsruimte van het Gemeentehuis, waarvoor destijds veel belangstelling bestond.

Het opkamertje wordt als keukentje ingericht, het woonvertrek behoudt zijn bestemming. Niets van het oorspronkelijke zal worden aangetaast. Een slaapkamer wordt niet bijgebouwd. Mejuffrouw Knol wil op de zolder gaan slapen. Om de oude schroten terug te krijgen, werd een indertijd aangebracht plafond al gesloopt, waardoor de balken weer zichtbaar zijn. Boven de vuurplaats komt een rookkap en ook het meubilair wordt bij de stijl aangepast, zoals als voorwaarde gesteld is in het huurcontract.

Ook voor de aanleg van de tuin zijn regels vastgelegd. Aan de zijde van het spoor komt een hakhoutwalleetje, een deel van de voortuin wordt "de bleek", waarop een echte geit zal rondscharrelen. De rest van de tuin wordt beplant met boerenblommen en struiken, rondom een nog te bouwen waterput.

Mejuffrouw Knol is zelf even enthousiast als de mensen van de Stichting. De plannen voor de inrichting van huis en tuin heeft al dadelijk aan de Stichting voorgelegd, die met alles accoord kon gaan. Ook het nieuw te bouwen schuurtje achter het huis, zal door zijn bestemming o.a. als geitenhok, niet uit de toon vallen bij het gehele complex, dat Mejuffrouw Knol de naam "'t Hemeltje" wil geven.

Als alles gaat, zoals de "Stichting Behoud", de toekomstige bewoonster en de restaurateurs hopen, zal het boerderijtje in mei van dit jaar weer gedeels in zijn oude staat zijn teruggebracht en voor bewoning geschikt gemaakt. Nadat enige weken geleden de rietdekker voor een geheel nieuwe dakbedekking zorgde, waardoor geen lekkages meer optraden, konden de bouwvakkers binnen aan het werk gaan. Voorlopig bestaat hun werk nog voornamelijk uit het afbreken, verwijderen of opruimen van niet-oorspronkelijke of halfvergane onderdelen van het interieur. Eerst daarna zal alles weer in oude stijl worden opgebouwd.

De restauratie van het huisje zal de Stichting "Behoud" ca. 79.000 gulden gaan kosten. Het Rijk heeft een subsidie toegezegd van 30 pct. van het bedrag dat nodig is voor het herstel van het bestaande, wat f46.600 is begroot. Alles wat als nieuw aan het plan wordt toegevoegd, komt dus niet voor rijkssubsidie in aanmerking. De gemeente heeft nog geen enkele belofte kunnen doen. Toch zal men ook daarvan minstens dertig procent subsidie kunnen verwachten.

De "verfijningsclausule" van het rijk bepaalt namelijk, dat een aan subsidie uitgekeerd bedrag tot

dit percentage door het rijk aan de gemeente wordt terugbetaald, compleet met rente. De eerste 30 procent aan subsidie zal de gemeente daarom geen cent gaan kosten. Zij zal dit alleen enkele jaren moeten voorschieten. Wat de rechtstreekse rijksbijdrage betreft, deze zal pas over enige jaren ontvangen kunnen worden. Pas in het tijdvak 1976-1979 zal voor de restauratie van het boerderijtje een bedrag kunnen worden vrijgemaakt op de begroting.

De Stichting hoopt op een zo snel en zo hoog mogelijke steun van de gemeente om, nu met het aanloopbedrag van Mej. Knol, de werkzaamheden konden worden gestart, deze ook te kunnen voortzetten.

Als in mei het boerderijtje klaar mocht zijn, zal het in het vakantieseizoen meteen zijn diensten kunnen bewijzen voor inwoners en vakantie-gasten van Epe. Eén van de voorwaarden zijn namelijk de "kijkdagen", waarop de bewoners hun huizen ter bezichtiging moeten open stellen, uiteraard na overleg met die bewoners. Bovendien kunnen de exposities en poppenvoorstellingen een interessant punt op het vakantie-programma worden.

Overgenomen uit het
Noord Veluws Dagblad van 12 jan. 1972

Dat is dè manier!

Ze zaten gezellig te praten,
Drie burens, bij brandende haard;
D'een rechts, d'ander links van de plaat en
De derde voor 't vuur, heel bedaard.

Men sprak over koetjes en kalfjes
De weiden, de wegen en 't werk;
Over d'uiers en smeersels en zalfjes,
De boter, 't verbouw en de kerk.

D'een haalt onderwijl zijn tabaksdoos
En daghuurdertje uit de zak,
Want rokende zit je toch altoos
Eerst prettig, echt op je gemak.

Een zwavelstok drukt hij in vieren;
De buur hoort pas 't krakend geluid,
Of hij vouwt een stukje papier en
Zegt : zó komt 't voordeliger uit.

De huisbaas noemt dit nog verkwisting;
Hoe weinig, papier is iets waard;
En schept, bij die zachte berisping,
De vuurlepel vol, uit de haard.

Zie, zegt hij, 't verlies zou mij spijten;
Verloren gaan mag er geen zier.
Het over de balk maar te smijten,
Dat gaat niet, - en bergt het papier.

En d'eerste, in diepe gedachten,
Steekt 't pijpje nu aan bij de gloed
En zegt : "'k Hoop Uw les te betrachten -
Zo spaarzaam te wezen, als 't moet".

De drie boertjes werden welvarend,
Maar d'huisbaas toch was het, die 't won
Zijn rijkdom steeg op als een arend,
Men schat die op meer dan drie ton.

(Epe, 25 Juni 1913.

W. Heetjans uit
Nieuwe Drentsche Volksalmanak
----- 1914)

Met de huisbaas wordt in dit gedichtje bedoeld de hr. Jan Mulder, stichter van de landbouwbank Mulder ten Kate N.V. (Wie de andere twee uit bovenstaand gedicht zijn, is ons niet bekend.)

Door Burgemeester Sweerts de Landas werd hij bij zijn begrafenis in 1909 geschetst als een ijverig en spaarzaam man, hetgeen wel klopt met de inhoud van dit gedicht. Zijn vermogen was wel groter dan de schatting in de laatste regel.

G.J.PALM

DE HISTORISCH-WETENSCHAPPELIJKE COMMISSIE
van de KONINKLIJKE NEDERLANDSE
AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

verzoekt ons blad aandacht te besteden aan haar oprichting en hier volgende doelstellingen.

De Sectie Geschiedenis van de Academische Raad heeft in een nota over de beoefening van de Wetenschap der geschiedenis in Nederland (d.d. dec.1969) de wenselijkheid naar voren gebracht over te gaan tot de oprichting van een Historisch-Wetenschappelijke Raad, die onder de auspiciën van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen zou staan. Als eerste fase van een later te realiseren Historisch-Wetenschappelijke Raad ter bevordering van het historisch onderzoek in Nederland heeft de Voorzitter van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen op 3 maart 1971 een Historisch-Wetenschappelijke Commissie geïnstalleerd. Tot leden van deze Commissie zijn benoemd de heren:

dr. D.P.Blok, prof.dr. W.den Boer, prof.dr. J.A. Bornewasser, prof.dr. H.F.J.M.van den Eerenbeemt, prof.dr. F.W.N.Hugenholtz, prof.dr. J.A.de Jonge, prof.dr. E.H.Kossmann, prof.dr. I.Schöffner, prof.mr. J.Th.de Smidt, A.G.van der Steur, drs.C.B.Wels. Tot voorzitter is gekozen prof.dr. B.H.Slicher van Bath,

het secretariaat wordt tijdelijk waargenomen door drs. C.B.Wels.

Tot de werkzaamheden van de Historisch-Wetenschappelijke Commissie kunnen worden gerekend:

1. inventarisatie van het onderzoek, dat thans op historisch gebied wordt verricht;
2. het aanwijzen van lacunes in de terreinen van onderzoek;
3. planning van het in de toekomst te verrichten onderzoek op korte en langere termijn; het vaststellen van prioriteiten;
5. het opstellen van een programma van onderzoek voor de komende 20 à 25 jaar, begroting van de kosten en van de mankracht en apparatuur voor de uitvoering benodigd;
6. eventueel de oprichting van een interuniversitair instituut voor historisch onderzoek, vooral voor de bestudering van onderwerpen, die een multidisciplinair karakter hebben.

Ter bereiking van deze doeleinden zal regelmatig contact en intensief overleg moeten worden gepleegd met de organisaties, die het wetenschapsbeleid in het algemeen bepalen, zoals de Raad voor het Wetenschapsbeleid, de Academische Raad en ZWO, met de organen, die de geldelijke middelen voor de wetenschapsbeoefening ter beschikking stellen, i.c. het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, voorts met de reeds bestaande organisaties op historisch-wetenschappelijk gebied, zoals de Rijkscommissie voor Vaderlandse Geschiedenis, de Archiefraad, de Sectie Geschiedenis van de Academische Raad en het Nederlands Historisch Genootschap, en verder met de individuele wetenschappelijke onderzoekers.

Het is allerm minst de bedoeling van de Commissie het historisch onderzoek te superviseren of te dirigeren; haar taak is veeleer inventariseren, coördineren en vooral stimuleren.

De Commissie zal zich bezig houden met het

gehele terrein der geschiedenis, met allicht een zekere nadruk op de Nederlandse en Europese geschiedenis. Wel zal zij "geschiedenis" opvatten in beperkte zin, namelijk als politieke, economische, sociale en culturele geschiedenis, alsmede rechts-, kerk- en godsdienstgeschiedenis, maar zonder prehistorie, archeologie, kunst-, literatuur- en wetenschapsgeschiedenis.

De situatie van het historisch onderzoek laat zich bestuderen in verschillende fasen, die alle hun specifieke problemen hebben:

1. de bronnen: problemen van inventarisatie, toegankelijkheid, bewaargeving, eventuele bronnenuitgave en de "follow-up" daarvan;
2. de hulpmiddelen: documentatie- en informatiebewerking, bibliografieën, de mogelijkheden van microfilm en computerbewerking;
3. de publikaties: financiering, de rol van de overheid (bijv. de provincies); de bekendmaking van de resultaten van het Nederlandse historische onderzoek in het buitenland en omgekeerd van het buitenlandse onderzoek in Nederland.

Op verschillende van de hierboven genoemde gebieden wordt reeds belangrijk werk verricht door de bestaande historische organisaties.

De Commissie zal haar aandacht besteden, zowel aan het onderzoek, dat verricht wordt door de vakhistorici, al of niet aan de universiteiten en hogescholen verbonden, alsmede aan het onderzoek, dat door de amateur-historici wordt gedaan. Zij hoopt, dat er mogelijkheden kunnen worden geschapen, waardoor de vakhistorici meer gelegenheid krijgen tot historisch onderzoek dan thans het geval is daar veel van hun tijd in beslag genomen wordt door onderwijs, organisatie en administratie. Er is een brede kring van amateur-historici; gezien het toenemend bezoek aan de archieven en de groeiende

populariteit van het concrete historische milieu zal waarschijnlijk hun aantal in de toekomst toenemen. Het contact tussen de vakwetenschap en deze amateursgeschiedbeoefening is soms reeds aanwezig en kan vruchtbaar zijn; het kan in de toekomst worden verbeterd en geïntensiveerd. Ook hier ligt een taak voor de Historisch-Wetenschappelijke Commissie.

Bij de oprichting van de Commissie was het de bedoeling in de herfst van 1972 een historicus als beroepssecretaris aan te trekken, die belast zou worden met het opstellen van de rapporten van de verschillende vakgroepen en het coördineren van het werk in de subcommissies. Tengevolge van de bezuinigingsmaatregelen kon deze functionaris voorlopig niet worden aangesteld. De Historisch-Wetenschappelijke Commissie is intussen met haar werk begonnen; de leden van de Commissie zullen nu als rapporteurs van de vakgroepen optreden.

- - - - -

De bouwkundige kerkeraad

Vaassen 28 . 7 . 1902

Wel Edele Heer,

Uit de bespreking met den kerkeraad bleek dat een vloer van Portlandcement toch 't meest gewenscht is. Daar ik niet lopen kan meld ik u dit schriftelijk. Met groeten

Uw d.w. J.H. Geselschap Wzn.

Briefje van Ds. Geselschap aan de kerkvoogdij der Ned. Herv. Gem. Vaassen.

W.Terwel

BOEKAANKONDIGING

ARNOLD.C.J.C.W.H., Apeldoorn in opkomst. De ontwikkeling van dorp en gemeente in de eerste helft van de negentiende eeuw. Zutphen. Walburgpers.1971,236 blz.afbn.grafieken portrn.tabn.bijlagen,bronnen en literatuur-opgave,register en stellingen (Diss.)

Hoewel Epe slechts hier en daar genoemd wordt,geeft de nauwkeurige beschrijving van de toestanden (o.a. in de landbouw en de papierindustrie) ook voor onze streek een verhelderend beeld.

FUCHS. J. M. en W. J. Simons, Shell Journaal van Nederlands folklore. Rotterdam. Shell Nederland Verkoopmaatschappij.1971. 144 blz.afbn.facs.muziek.

Klein journaal van de nu nog levende, jaarlijks terugkerende gebruiken. Handig op te slaan met de registers van plaatsnamen en evenementen.

GAZENBEEK. Jac., Vertellingen van de Veluwe. Wageningen. Zomer en Keuning. 1971, 128 blz.

(besproken in : Gelders Oudheidkundig Contactbericht.Nr.49. Juni 1971,blz.12).

PAASMAN. B. , J. F. MARTINET. Een Zutphens filosoof in de achttiende eeuw. Zutphen. Van Someren-H.W.ten Bosch. 1971,104 blz.afbn.

Onze oud-redacteur Drs.B.Paasman schrijft hier over een boeiende 18^e-eeuwer (1729-1795). Ds.Martinet werd vooral bekend om zijn "Katechismus der Natuur" (1777-1779), een van de meest gelezen werken van zijn tijd, dat in vele talen vertaald werd.

Men treft er gegevens aan over de Veluwe natuur, bekende personen, zeden en gewoonten, en leert er vooral de denkwijze van de 18^e-eeuwer kennen.

Kaart van het Landgoed TONGEREN,

getekend door F.W.Michels is weer verkrijgbaar. Door vriendelijke bemiddeling van mevrouw D.Honig-Prager is deze kaart voor f.25.- te kopen bij G.S.van Lohuizen, Beekstraat 20 en J.Poppema, le Chevalierlaan.

De opbrengst van deze verkoop is beschikbaar gesteld voor resp. "Stichting Behoud" en Oudercommissie van de Le Chevalierstichting.

CONTRIBUTIE-BETALING

Mogen wij de leden helpen herinneren hun contributie 1972 (van sommige leden nog van 1971 en enkele vroegere jaren) tijdig te willen overmaken ? Bij voorbaat dank ! Adres Penningmeester: Dellenparkweg 8 Epe, giro: 1194015, t.n.v. Penn. Ampt Epe.

Het feest ging niet door

1648 Dom. 15 trin.

Willem Jacobsz. weduman van zaliger Hendrickjen Derrix tot Vaessen ende Berendjen Reiners, Reiner ten Broeckhuys dochter van Voorst, wonende tot noord apeldoorn. De vader heeft de proclamatie laten ophouden. Trouwboek Ned. Herv. Kerk Vaassen

W. Terwel

I N H O U D

blz.

Uit het leven van BURGEMEESTER WEERTS
 en de geschiedenis van DE BRINGGREVE
 door P.H.Scheurleer - - - - - 2

Oud "BOERDERIJTJE VILJTWEIG" naar oude staat
 overgenomen uit Noord Veluws
 Dagblad 12 jan. 1972 - - - - - 12

"Dat is de manier" uit N^{we} Drentsche
 Volksalmanak 1914
 door G.J.Palm - - - - - 16

DE HISTORISCH - WETENSCHAPPELJKE COMMISSIE
 van de Koninklijke Nederlandse Akademie - 18

De bouwkundige kerkeraad
 door W.Terwel - - - - - 21

Boekaankondiging :

ARNOLD, C.J.C.W.H.,
 Apeldoorn in opkomst.1971 - - - - 22
 FUCHS, J.M., Shell Journaal van
 Nederland folklore.1971 - - - - - 22
 GAZENBEEK, Jac., Vertellingen van de
 Veluwe.1971 - - - - - 22
 PAASMAN, B., J.F.Martinet. Een Zutphens
 filosoof in de achttiende eeuw.
 1971 - - 22

Berichten :

Kaart van het Landgoed Tongeren
 weer verkrijgbaar - - - - - 23

Contributiebetaling - - - - - 23

Het feest ging niet door
 door W.Terwel - - - - - 23

Voor kopij-bijdragen (wenken) - - - - - 1